

Izhaja vsak pondeljek in četrtek ob 8. uri
— predpoldne. —
Stane za celo leto 15 L., za pol leta 8 L., za četr leta 4 L. Za inozemstvo celo leto 30 L.
Na naročila brez dospelane naročnine se ne oziroma.
Odgovorni urednik:
RICHARD OREB.

GORIŠKA STRAŽA

Številka 32.

V Gorici v pondeljek 23. aprila 1923.

Letnik VI.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Oglesi se računajo po dogovoru in se plačajo vnaprej. List izdaja konsorcij "GORIŠKE STRAŽE". Tisk. S. Spazzal v Trstu. Uprava in Uredništvo: ulica Mameli 5. (prej Scuole).

Borba naših zadrug

Naše ljudstvo čita že tretji teden o izmenjavi avstro-ogrskega denarja in stiska pesti proti krivici, ki se je zgodila našemu zadružništvu. Malo pa jih je, ki vedo natančno, kakšnega ogromnega pomena je izmenjava denarja za gospodarski obstanek našega ljudstva. Zato smo se odločili, da pride s številkami na dan! Črno na belem naj čita zadnji človek v deželi, kaj je naredila gospoda našemu narodu!

Še en vzrok je, zakaj hočemo govoriti v številkah in ne v besedah. Tržaška Edinost je trdila v svojem članku, da je za naše narodno gospodarstvo koristno, če se je zamenjal denar bankam.

Vsakemu svoje!

Gotovo imajo nekatere zadruge naše dežele naložen denar pri bankah. To ve tudi Goriška Straža! Toda koliko je takih? Koliko denarja našega ljudstva ljudstva se pri bankah izmenja in koliko ga ostane neizmenjenega?

Kaj porečajo naši bravci, če jim povemo, da ima samo ena notranjska zadruga ravno toliko neizmenjenega denarja kakor vse zadruge, ki so naložile denar pri Jadranski banki? Kje pa ostane denar ostalih notranjskih, goriških, kraških in istrskih zadrug? Kdo jim ga vrne? To in samo to je temeljno vprašanje našega narodnega gospodarstva! Samo po tem se sodi korist in škoda za naš primorski narod.

Da ne bomo govorili tja v en dan navedemo v nastopnem številke, ki naj povedo javno, kaj teži in tare ljudstva.

Spodaj stoji ime zadruge in njen neizmenjen denar:

Goriška

Ajdovščina: Posojilnica in hranilnica	861.625	kran
Bovec: Okrajna posojilnica	3.280	>
Brje: Kmečka pos. in hran. in pos.	118.000	>
Cerkno: Kmečka hran. in pos.	440.105	>
Cerkno: Hranilnica in pos.	386.103	>
Dornberg: Kmečka hran. in pos.	908	>
Gorica: Centralna pos.	1.296.205	>
Kobarid: Okrajna pos.	871.256	>
Lokavec: Kmečka hran. in pos.	66.558	>
Podbrdo: Hranilnica in pos.	129.673	>
Rihemberg: Kmečka hran. in pos.	108.430	>
Selo: Posojilnica	216.098	>
Skrilje: Hranilnica in pos.	119.763	>
Sv. Križ - Cesta: Kmečka pos. in hran.	30.645	>
Tolmin: Hranilnica in pos.	396.695	>
Vrtovin: Kmečka hran. in pos.	15.295	>
Goriške zadruge imajo torej neizmenjanih kron	5.060.640	

Na Krasu

Komen: Okrajna posojilnica	67.134	kron
Lokev: Hranilnica in pos.	264.147	>
Nabrežina: Hranilno društvo	56.159	>
Opatjeselo: Kmečka pos. in hr.	8.137	>
Sežana: Okrajna hr. in pos.	59.199	>

Tomaj: Hranilnica in pos.	409.122	>
Kraške zadruge imajo neizmenjanih kron	258.898	>
Notranjska		
Črni vrh: Kmečka hr. in pos.	12.797	kron
Črni vrh: Kmetijsko društvo	878	>
Črni vrh: Hranilnica in pos.	416.218	>
Hrenovice: Hranilnica in pos.	380.712	>
Hrenovice: Kmetijsko društvo	4.000	>
Idrija: Ljudska hran. in pos.	369.045	>
Idrija: Okrajna hran. in pos.	1.242.970	>
Idrija: Stavbna in kreditna zadružna	7.076	>
Knežak: Kmečka hran. in pos.	14.508	>
Knežak: Hranilnica in pos.	234.047	>
Matenja vas: Kmečka hran. in pos.	67.558	>
Planina: Hranilnica in pos.	91.027	>
Postojna: Kmečka hran. in pos.	12.812	>
Postojna: Notranjska pos.	528.691	>
Senožeče: Kmečka hran. in pos.	29.356	>
Senožeče: Hranilnica in pos.	44.587	>
Spodnja Idrija: Kmečka in del. pos.	146.234	>
St. Peter na Kr.: Kmečka hr. in pos.	22.280	>
St. Peter na Kr.: Hranilnica in pos.	219.000	>
St. Vid pri Vipavi: Hranilnica in pos.	420.613	>
Sturje: Hranilnica in pos.	298.809	>
Vipava: Hranilnica in pos.	2.789.473	>
Vipava: Kmetijsko društvo	9.117	>
Vojsko: Hranilnica in pos.	23.180	>

Vse notranjske zadruge imajo torej še neizmenjanih kron

7.444.934

Trst.		
Trst - Trgovska obrina zadružna	4.006	kron
Trst - Združeni čevljariji	15.950	>
Trst - Trž. pos. in hranilnica	18.801	>
Trst - Splošna hranilnica	1.051	>
Trst - Prosečka - Kontoveljska p. in hr.	28.848	>

Trst in okolica imajo neizmenjanih kron

76.678

Slovenski del Istre.		
Boljunc: Hranilnica in pos.	217.387	kron
Dekani: Kmečka hranilnica	12.587	>
Herpelje: Kmečka hranilnica	2.660	>
Jelšane: Hranilnica in pos.	245.231	>
Klanec: Kmečka hran.	2.248	>
Koper: Posojilnica in hr.	11.942	>
Kozina: Ljudska pos.	57.559	>
Marezige: Hranilnica in pos.	18.454	>
Podgrad: Posojilnica in hr.	763.323	>
Pomjan: Posojilnica in hr.	259.295	>
Predloka: Hranilnica in pos.	36.648	>
Sv. Anton: Kmečka hran.	137.427	>
Smarje: Kmečka hran.	13.299	>

Zadruge slov. Istre imajo torej neizmenjanih kron

še

1.874.248

Istra.		
Beram: Društvo za štednju	217.938	kron
Beršč: Društvo za štednju	124.411	>
Ires: Društvo za štednju	229.797	>
Tarriba: Društvo za štednju	189.800	>
Kaštelir: Društvo za štednju	109.440	>
Kršan: Društvo za štednju	58.408	>
Levade: Društvo za štednju	97.304	>

Lovran: Društvo za štednju	562	>
Lanišće: Posojilnica	383.360	<
Medulin: Društvo za štednju	174.270	>
Pazin: Istarska posojilnica	53.708	>
Pula: Istarska posojilnica	122.080	>
Pula: Kreditno društvo	25.000	>
Pula: Gospodarska Sveza	30.972	>
Roč: Društvo za štednju	81.148	>
Sv. Ivan Cres: Društvo za št. 7.116		
Sv. Martin Cres: Društ. za št. 95.803		
Tinjan: Društvo za štednju	16.025	>
Vel. Lošinj: Društvo za šted. 184.564		
Zrenj: Društvo za študnju	491	>
Zminj: Društvo za štednju	162.984	>
	2.365.181	kron

Skratka:

Neizmenjanih kron imajo		
tržaške zadruge	76.678	
kraške	858.898	
notranjske	7.444.934	
goriške	5.060.640	
istrske (slovenski del)	1.784.248	
istrske (hrv. del)	2.365.181	

skupaj 17.680.577

Ljudski denar je v zadrugah

Neizmenjan denar naših zadrug znaša torej reci in piši 17.680.577 (nad sedemnajst in pol milijona krov ali približno 11 milijonov lir).

Kje je torej korist našega narodnega gospodarstva? Pri Jadranski baniki v Trstu? Mi ne maramo biti kričnici.

Bankam ne zamerimo, da skušajo priti do denarja. Vsak skrbti zase. To je naravno in logično. Gr

šanja srdit boj med romunskimi strankami. Nove pokrajine zahtevajo avtonomijo, ker šel živeti v lastni hiši prosto in samostojno življenje, narodne manjšine zahtevajo jezikovne pravice, katoličani in židje hočejo versko svobodo.

Uboge manjštine!

Teh pravic in svobočin ne daje romunska ustava prebivalstvu. Nasprotro! Ustavnii zakoni, ki so bili sklenjeni pred nedavnim časom v Bukarestu, določajo, da je «krščansko-pravoslavna vera gospodrujoča v državi.» Katoličani in judje so torej podrejeni, o enakopravnosti ni govorja. Nadalje določuje zakon, da je «romunski jezik uradni jezik romunske države.» Uboge tujerodne manjštine: Kje je njihova jezikovna enakopravnost? Zakon je odpravil avtonomijo dežel in podrl stare meje novih pokrajin. Vsa država je enaka, v njej naj gre vse po eni komandi kakor v vojašnici. Proti temu centralizmu, ki ga je ustvarila liberalna stranka gospoda Bratiana, se vrši danes boj. Vse stranke brez razlike so se v parlamentu združile proti liberalcem in zahtevajo, da se ustava spremeni. Na čelu stojita kmetska stranka in narodna stranka avstrijskih Romunov. Ne ve-

mo, kako se bo borba končala! Jasno pa je, da mora priti v Romuniji do avtonomije, ako naj se država mirno razvija in napreduje!

Kaj je v Jugoslaviji?

Tudi v Jugoslaviji je ureditev države najvažnejše vprašanje sedanjosti. Vse je kazalo, da se bo Jugoslavija v kratkem pomirila, da pride že v tem mesecu do sporazuma med Srbi, Hrvati i Slovenci. Na obzoru se je že videla nova uredba države na podlagi avtonomije. Radič je ubiral bolj mila pota, srbski radikalci so se mu prijazno bližali. Toda glej, položaj se je nepričakovano zasuknil. Radič je postal zopet oster i nepopusten, radikalci so se umaknili in pogajanja so se ustavila. Pred par dnevi so vsi jugoslovenski listi poročali, da je sporazum popoloma izključen. Zadnja poročila jugoslovenskih listov pa pravijo, da je Jugoslavija spet prav blizu sporazuma. Kralj je pozval dr. Korošca, voditelja Slovenske ljudske stranke na dvor. Dr. Korošec se je mudil pri kralju nad eno uro. Toplo mu je priporočal politiko sporazuma. Kljub vsemu pa je položaj še vedno nejasen, radikalci se niso še končno odločili. Ko pade končna odločitev, bomo o tem poročali.

viharen val raznarodovanja. Tirolci ostanemo, kar smo bili.» Tako poroča «Tiroler.»

Sodba Istranov o izmenjavi.

Kulturno-gospodarski tednik za primorske Hrvate «Istra» se bavi s vprašanjem izmenjave. Navaja «Stražo», «Edinost» in «Mali list», ki so pisali o tem predmetu, potem pa dodaje svoje mnenje. Ta del članka se glasi v slovenščini takole:

Mi mislimo, da je dr. Wilfan indirektno potrdil, kar očita Mali list dr. Rybaru, ker leži pogreška baš v tem, da se je v Sv. Margariti skrbelo samo za banke, a se nista vzeli v obzir ljubljanska in celjska «Zadružna zveza», ki bi tudi morale vrniti našim zadrugam vse vložke v lirah. Vrhutega je tudi čudno, da se v pogodbi govori samo o koristi jugoslovenskih podanikov pri tukajšnjih denarnih zavodih, a ne o denarnih zaradih kot takih. Ako je navada, da se države zavzemajo za svoje sonarodnjake v drugih državah, zakaj ni dr. Rybar zagovarjal pri tem naših zadrag? Ako se je Jadranska banka, ki ima svoj sedež tukaj, zavzemala zase pri Sv. Margariti, ali se je kdo tam zavzemal za naše zadruge?

Jasno je, da bi se za naše zaduge bila morala zavzeti italijanska delegacija, ker gre tu za njene državljanje, toda če se ona ni zavzemala za nas, cemur se — po vsakdanjih izkušnjah ne čudimo — moralo bi se brez dvoma urediti vprašanje tako, da bi dobile od onih 16 milijonov naše zaduge vsaj en del.

Na vsak način pa nosijo krivdo naši ljudje tu in tam.

Napad na muslimanske poslanke.

V pondeljek dne 16. aprila se je vršila prva seja nove jugoslovenske državne zbornice. V Belgrad so prišli vsi poslanci, razven zastopnikov Radičeve stranke. Tako so dospeli v Belgrad tudi poslanci Jugoslovenske muslimanske organizacije. Pretekli pondeljek se je podala skupina muslimanskih poslancev v mesto Zemun, ki leži tik Belgrada onkraj Donave. Zemun je nekako predmestje Belgrada, kamor hodijo poslanci večkrat v gostilno večerjat.

V pondeljek so bili torej v Zemunu Muslimani in sedeli v restavraciji pri «Črnom mačku.» Okoli 9. ure zvečer se pojavi v gostilni skupina belgrajskih nacionalistov in začne metati poslance na cesto. Policija, ki je bila o tem obveščena, je prihitela na pomoč, a v tem so se bili umaknili Muslimani v drugo restavracijo, kjer so mislili, da so na varjem. Ni trajalo dolgo, ko so jih izvohali nacionalisti in pripravljali nov napad. Poslanci so bili o

tem pravočasno obveščeni in se podali v svoje hotelske sobe. Poslopje se je zastražilo in vse vhode so trdno zaklenili. Ko je prišla oborožena četa pred hotel, ni mogla noter. Nacionalisti so začeli metati kamenje v okna in razbili šipe spalnic, kjer so bili nastanjeni Muslimani.

Radi teh dogodkov sta protestirala dr. Korošec in dr. Hrasnica pri predsedniku parlamenta držu Pelešu in notranjem ministru Vujičiću.

Vojnim oškodavancem!

Pred enim mesecem smo javili, da je deželni hipotečni zavod ustavil prejemanje novih prošenj za predujme na vojno odškodnino. Ni smo hoceli pisati o katastrofah posledicah, ki bi zadele naše po vojni tako hudo prizadete deželane, ako bita odredba ostala v veljavni. Zdeto se nam je to nemogoče.

In res se je stvar obrnila na bolje. Hipotečni zavod zopet sprejema prošnje za predujme na vojno odškodnino. Ni smo hoceli pisati o katastrofah posledicah, ki bi zadele naše po vojni tako hudo prizadete deželane, ako bita odredba ostala v veljavni. Zdeto se nam je to nemogoče.

Prošnje za premičnine se sprejmejo samo na podlagi že sklenjenega kokordata, prošje zapredujem na zemljšča pa sploh ne.

Izredni rok izpitov zrelosti na srednjih šolah v Idriji.

V smislu Kr. dekreta z dne 3. decembra 1922, št. 1592 se bodo vršili v Idriji od 1. — 10. maja t. l. izpit zrelosti samo za bivše in sedaj službujoce vojake. Pravilno opremljene prošnje je predložiti do 27. t. m. na ravnateljstvo Kr. teh. zavoda in lika v Idriji.

Redni rok izpitov zrelosti v posletnem zasedanju se bo vršil zadnje dni junija in v začetku julija. O tem bodo kandidati po časopisih pravočasno obveščeni.

Za ravnatelja: Dr. Čiković.

Romanje na Sveti goro. Prihodnjo nedeljo dne 29. t. m. priredijo delavske organizacije iz Gorice romanje na Sveti goro. Zbirali se bomo ob 5½ na Katarinjevem Trgu in potem ob 6½ v Solkanu pod hribom. Na Sveti gori bo sv. maša z gromom ob 9. Ker je to prvi poskus oživotvoriti slavno procesijo, ki smo jo pred vojsko vsako leto prirejali tretjo nedeljo po Veliki noči, pričakujemo veliko vdeležbo. Društvenice Skalnice naj pridejo s svojimi lepemi znaki!

NA VRHUNCU.

Mussolini je na zborovanju fašistovskih komisarjev, ki se je vršilo dne 16. aprila v Rimu med drugim izjavil: Vlada, ki ji predsedujem je odločena za vsako ceno izvesti gospodarsko in duševno preosnovno naše domovine. Fašizem se danes nahaja na vrhuncu svoje revolucije in svoje moči. Današnji položaj zahteva željno disciplino.

DNEVNE VESTI.

OSTATI HOČEMO MOŽJE.

Pretekli teden je zborovala v Bocnu ljudska stranka tirolskih Nemcev. Na zborovanju sta govorila poslanca Toggenburg in dr. Tinzl. Poslanec grof Toggenburg je opozoril zborovalce na avtonomistični program tirolskih Nemcev, za katerega so se borili tirolski nemški poslanci in nemške tirolske stranke. Prejšnje vlade so vedno objavljale, da ohranijo nove pokrajine svojo avtonomijo. Fašistovska vlada pa je poslancem odkrito in odločno izjavila: «vsako izjemno stanje južnega Tirola in vsake druge nove pokrajine je danes izključeno.»

To stališče vlade je povzročilo Tirolcem mnogo trpljenja in veliko škodo. Hitri skoki iz enega sistema v drugi so vselej nevarni in škodljivi. Prepričani smo, da bo vlada prej ali slej uvidela da so raznjenje odredbe neumestne. Spoznala bo, da je avstriska zakonadaja v marsičem boljša od italijanske. Že danes se govorji, da si bo Italija marsikaj izposodila in prilastila od bivše zakonodaje. Zato ne smemo obupati temveč lahko z gotovostjo pričakujemo, da se vse še spremeni.

Italija se bo tudi na davčnem polju nekoliko umirila in uravnala. Danes imamo s starimi italijanskimi pokrajinami vse skupno, dobro in slabu in to po zaslugu fašistovske

vlade. Težke udarce smo doživelji na gospodarskem polju, a mnogo bolj občutimo rane, ki jih moramo pretrpeti v narodnem oziru. Poslanec spominja zborovalce na dogovor, ki se je sklenil med Zvezo Nemcev in krajevno fašistovsko stranko. Dogovora vodstvo fašistovske stranke ni hotelo odobriti in to po zaslugi mož, ki hočejo imeti preprič med Nemci in Italijani in od njega živeti. Raznarodovanje Nemcev se zato vrši danes z največjo naglico na šolskem in jezikovnem polju.

Danes je naše upanje zelo majlmo in enako ničli. Kljub vsemu pozdravlja tirolsko ljudstvo svoje poslance in jim še vedno zaupa. **Posebno danes ne smejo priti do besede in do veljave ljudje, ki misljite ter trdijo, »saj je vse eno, vse je zaman, nič ne pomaga.»** Na smemo dopustiti, da zavlada nadnami malodušje in brezbržnost, kar bi nam oropalo našo možatost. Tirolec je lahko miren, pokoren zakonom, lahko potrežljivo in vstrajno čaka, toda možatosti ne sme in ne more zgubiti nikdar.

Zato moramo skrbeti, da se uveljavimo v krogih, v katerih imamo še vedno vpliv in besedo. Predvsem pa moramo skrbeti, da bomo imeli mnogoštevilne, dobre krščanske tirolske družine. «Potem naj pride nad nas še tako silen in

Premoten od ognja na stolpu Dunonalda je jadral kapitan naravnost proti bregu, kjer je menil, da dospe v clydski zaliv. Od «Motale» je plavalok okoli le še nekaj kosov in drobcev, ki jih je nabrežno valovje na skalat popolnoma razbilo.

X.

Poizvedbe Jacka Ryana.

Jacka Ryana in njegove tri ranjene tovariše so spravili v sobo na pristani v Melrose, ter jih tam zelo skrbno oskrbovali. Jack Ryan je bil pri svojem dogodku zelo hudo poškodovan, ker takrat ko se je z vrvjo okoli pasu vrgel v vodo, so ga pograbili razčeni valovi in metalni po pečinah.

Prav malo je manjkalo in njegovi tovariši bi ga bili mrtvega prinesli na suho. Pogumni dečko je torej nekaj dni ostal v postelji, kar mu je

bilo zelo prijetno; ker ga pa ni nikdo oviral, da bi ne prepeval, kakor ga je veselilo, je svoje trpljenje potrežljivo prenašal in na pristavi v Melrose je vedno odmevalo njegovo veselo petje. Pri vsaki priliki pa se je stopnjevala v Jack Ryanu bojazen pred tistimi strahovi in hudournimi duhovi, katerim je bilo v zabavo trpinčiti svet in tako je njim edinim pripisoval oni nesrečni dogodek «Motale.» Zelo bi bil zameril tistem, ki bi bil trdil, da takih več ni in da je tisti plamen, ki šine nenadoma iz razvalin navadna fizikalna prikazan. Nobeno razmotrivanje bi ga ne prepričalo. Njegovi tovariši so bili skoro gotovo še praznvernejši kot on sam. Po njihovi razlagi je gotovo tako čarovnico zvabila «Motale» na breg s hudobnim naklepom. Njo kaznovati bi bilo tako lahko kakor naložiti globbo orkanu. Oblasti bi smeles mirno vse ukreniti, kar je potrebno za zasledovanje. Plamena se ne zapre v ječo, netelesnega bitja se ne uklene v verige. Najsrbnejše preiskave so v resnici vsaj sedaj potrjevale ta babjeverski način razlage. Ker je bil krajenvi magistrat zaradi pogina «Motale» dolžan upeljati preiskavo, je izpršal o tem razne očividce tega čudnega dogodka. Izpovedbe vseh prič so soglašale v tem, da je brodom povzročila le nevarna ognjena čarovnica na razvalinah graščine Dundonald. Gotovo s oblasti ni mogla zadovoljiti s tako rešitvijo vprašanja. Nedvomno je bila to čisto fizikalna prikazan. Če pa je bil to le slučaj, ali pa hudoben namen — to je hotela in bila tudi dolžna preiskati in pojasniti mestna gospoka. — Ni se treba čuditi, da so domnevali, da je tu igral vlogo — hudoben namen.

—::—

JULES VERNE:

ČRNA INDIJA

ROMAN.

Prosto poslovenil Z. Z.

«Ognjena čarovnica», je poslednjič vzkliknil Jack Ryan, ko je hipoma postala prikazen nevidna.

Ce so bili prej враžarski Škoti bojavljivi, so pa zdaj pokazali pogum, ko je šlo za rešitev življenj. Razbrzdane prirodne sile jih niso plašile. Pogum je sicer zmagal, toda ta ali oni se je pod vodo na skalah močno poškodoval. Tudi Jack Ryan je bil med temi. Kapitan in njegovih osmero mož so prišli zdravi na kopno. Ona ladja, norveški brig «Motala» je namevala v Glasgow. Zgodilo se je, kot so domnevali.

ITALIJANSKA TRGOVINA.

Finančno ministerstvo poroča, da je bil italijanski uvoz v mesecu januarju leta 1923. za 259.5 milijonov lir manjši kakor uvoz v istem mesecu leta 1922. Nasprotno pa je Italija v mesecu januarju 1923. leta izvozila za 168.7 milijonov lir več blaga kakor v mesem januarju italijanskega leta. Ne dvomimo, da so te številke resnične. Državno gospodarstvo se boljša, vlada štedi, toda blagostanje državljanov se kljub temu ne boljša.

Papež Pij X. svetnik?

Do papeža Pija X. je imel ves svet veliko spoštovanje. Znano je njegovo sveto življenje. V kratkem ga proglaši cerkev za svetnika. Tozadevno postopanje je že pričelo. Ob tej priliki poročajo vsi italijanski listi o čudežih, ki jih je izvršil v svojem življenju in ki so se ponovili po njegovi smrti.

Za invalide.

Po novem odloku finančnega ministerstva se prošnje za priznanje vojnih pokojnin vlagajo lahko do 31. decembra 1923.

Štedili bomo.

V ministrskem svetu, ki se je vršil v četrtek dne 19. aprila, se je sprejel odlok, ki nalaga pokrajinam, občinam in javnim dobrodelnim ustanovam, da morajo v teku dveh mesecev pregledati svoje poslovanje in odpustiti nepotrebne uslužbence iz službe ter jim znižati previške plače. Nepotrebni uslužbenci se morajo odpustiti po preteklu treh mesecev, ko se je izvršila revizija. Odpuščenim iz službe se bo morala izplačati odpravnina, ki znaša 2 do 6 mesečno plačo.

Kaj bo z opcijami?

Zadnji ministrski svet je pooblastil prefekte novih pokrajin, da sprejemajo skoz 60 dni po objavi odloka opcijске izjave in prošnje za priznanje italijanskega državljanstva. To velja samo za slučaje, v katerih so bili optantni ovirani od važnih zaprek, da niso mogli pravočasno prijaviti svojih opcij ali pa zaprositi za podleve ital. državljanstva. Opcijске izjave in prošnje se vlagajo pri prefekturah v Trstu in v Tridentu.

Napad na voditelja ljudske stranke!

V Modeni so fašisti napadli voditev italijanske ljudske stranke odvetnika Ferraria. Odvetnik Ferrari se je na kongresu ljudske stranke v Torinu odločno boril proti sodelovanju stranke z današnjo vlado. Fašisti so ga pretepli v kavarni. Četudi je že krval na glavi in obrazu se je branil prot napadalcem. Po posredovanju navzočih gostov se je posrečilo pomiriti in odstraniti fašiste. Mussolini pozivajo ob vsaki priliki svoje pristaše na red in disciplino. Roti jih, da mu vsaj oni ne delajo sitnosti in neprijetnosti; njemu lahko popolnoma zaupajo, da bo znal braniti korigi naroda in države. Zakaj ga ne ubogajo?

Prav so imeli.

V napoljskem gledališču Mercante se je pretekli teden igrala nova opereta. Na sedežih v drugi vrsti sta sedeli dve gospe, ki sta bili nespodobno oblečeni. Kmalu so začele padati od raznih strani na njun račun neprijetne opazke. Posredovati je moral gledališčni paznik, ki ju je naprošil, da zapustita gledališče. Ko je bil njun prostor prazen, se je občinstvo pomirilo. To je dober opomin vsem ženskam, ki razkazujejo svetu tako rade svojo teletino.

Obesil se je od sramu.

V pokrajini Como je 16 letni fant ukradel v domači tobakarni škatlj cigaret. Ko jo je spravljal v žep, so ga zasačili in ga udarili s palico. Fant se je polotil tak sram, da je hitel domov in se obesil. Škatlja cigaret ga spravila v smrt.

Volilni zakon

italijanski je raztegnjen tudi na nove pokrajine. S tem so odpravljeni odloki, na podlagi katerih so se do sedaj vrstile volitve v novih pokrajinah.

Važno za davkopljačevalce,

Kmetje, delavci, obrtniki in sploh vsi davko plaževelci so prejeli pred par dnevi potom svojih županstevdva obrazca, na podlagi katerih naj bi prijavili svoj dohodek. **En obrazec** je namenjen za davek na stavbe (imposta sui fabbricati), drugi za prijavo dohodinskega davka na premičninah (imposta di ricchezza mobile). **Prvi obrazec morajo izpolniti vsi davkopljačevalci že do 30. aprila**, zato poročamo o tem v današnjem «Straži» drugi pa bodo morali izpolniti do 30. junija 1923.

Kako se izvrsti napoved?

Napovedi lahko izvršijo lastniki, posestniki-zakupniki, vžitkarji, uporabniki, opravičenci do «kota», oče ali mati za hčer, ki jo ima v oblasti, mož za ženo, nadarbeniki, ekonomi sami, ali pa po svojih agentih, zastopnikih in pooblaščencih. Povrilo, pooblastilo ali nalog se lahko izvrši z javno ali pa z zasebno listino, v izvirniku, prepisu ali potom navadnega pisma.

Napoved se lahko izvrši tudi ustreno pri županstvu ali pri davkariji. Napoved mora podpisati tisti, ki jo mora izpolniti, in sicer lastnoročno, ali pa po osebi zaupanja.

Ta podpiše s pripombo, da je to storila po nalogu in v prisotnosti napovedovalca.

KAJ MORA VSEBOVATI**NAPOVED?**

1.) v prvi koloni zaporedna številka stavbe (prijavijo se namreč na enem obrazcu lahko vsa poslopja, ki jih kdo poseduje).

2.) v drugi koloni označenje stavbe po legi (n. pr. Solkan na Goričkou).

3.) Narava in namen stavbe: n. pr. hiša za stanovanje, s prenošiči in s pritiklinami dvorišča, vrta, hleva;

4.) Stevilo nadstropij; začeti je treba s kletjo, pritličjem, prvim nadstropjem, t. d.

5.) je navesti število prostorov (sob).

6.) davčna občina in frakcija; n. pr. Rihemberg in «Tabor».

7.) parcelna številka. Nавesti je treba znesek najemnine, ako je poslopje oddano v najem; številka in datum naj. pogodbe.

Ako ni oddano v najem, se pa mora nавesti namišljeni dohodek od poslopja, to je koliko kolikor bi se dobrolo za stavbo najemnine, ako bi se oddalo v najem. Ako je stavba deloma v najemu, deloma pa v lastni uporabi, se navede obojni dohodek.

Zapomnite si dobro.

Najvažnejša je zadnja kolona: Observazioni. Namenjena je namreč za pripombe.

Predvsem je glavno troje.

Nove stavbe se obdačijo šele po dveh letih, ko postanejo uporabne za stanovanje. Min. svet je sklenil, da se ne obdačijo poslopja, ki se dozidajo od 5. julija 1919 do 31. decembra 1926 na lastni račun skoz 25 let. Zakona pa še ni.

2.) stavbe, ki so posvečene bogoslužju so proste davka, ravno tako pokopalnišča s pritiklinami, javna državna poslopja in kar je zelo važno: prosta so davka kmečka poslopja, ki služijo izključno za stanovanje obdelovalcev zemlje, za bivališče živine kakor tudi za shrambo in prvo izdelovanje poljskih pridelkov, ako pripadajo dotedna poslopja lastnikom zemljišč, katrim služijo.

3.) Ako se nahaja v stanovanju prostor za obrtno delavnico, naj se to navede v zadnji koloni, ker se davek potem zniža. Dobra izpolnitve napovedi je zlasti radi tega važna, ker služi za podlago obdačenja skoz 5 let.

Župani, tajniki, duhovniki, učitelji in t. d. pomagajte našim ljudem in upoštevajte zlasti te tri navedene točke in višino ocenitve namislenega dohodka.

Kaj bo s predujmi?

Izplačevali se bodo za enkrat do 31. maja 1923. Za vse predujme, ki jih izplača hipotečni zavod v Gorici na račun vojne odškodnine je prevzela jamstvo nasproti zveznemu kreditnemu zavodu v Benetkah vsa furlanska pokrajina. To jamstvo je zahteval od furlanske dežele omenjeni zavod v Benetkah, ker drugače ni hotel nakanati hipotečnemu zavodu v Gorici potrebnega denarja. Kr. komisija, ki upravlja začasno furlansko pokrajino je napravila tozadevni sklep na svoji seji v sredo dne 18. aprila. Ako pa se bodo izplačevali predujmi še po 31. maju 1923. prevzame furlanska dežela tudi še nadalje jamstvo nasproti zavodu v Benetkah. Izplačevanje predujmov po 31. maju odvisi od vlade. V zadnji «Straži» smo poročali, da je bila pri finančnem ministru v Rimu deputacija iz Gorice, ki je zahtevala še nadaljnje izplačevanje predujmov.

Obljube imamo, uspeh pa ni še dovolj. O uspehu bomo poročali.

Tereziji Sr. v Doblarju.

Vprašanje: Kdaj se proglaši mrtvimi osebe, ki se pogrešajo po vojni?

Odgovor: Preteči morajo tri leta po sklepu mirovne pogodbe. Po preteklu treh let se mora za vsak posamezni slučaj vložiti prošnja za proglašenje mrtvimi pri sodnji.

Priprave

za V. kaščiški shod, ki se bo vršil od 25. do 28. avg. v Ljubljani, se pridno nadaljujejo. V splošnem je že določen program kat. shoda. V soboto 25. avg. bo pozdravni večer. Glavni dan kat. shoda bo nedelja 26. avg. Ta dan bo slovesni sprevod vdeležencev. Pod milim nebom bo slavnostna božja služba. Po službi božji orlovska prireditev na novem stadijonu v Ljubljani.

Shod bo nekaj veličastnega in zasekal bo brazde novega življenja, močne vere in zdravja v slovenskem in hrvaškem narodu. Gotovo pa je tudi, da se bo njegov vpliv poznal v vsej državi.

MESTNE NOVICE.

Pogumno naprej.

Godbeni krožek v Gorici je v soboto in v nedeljo dne 15. aprila nudil lep duševni vžitek goriškemu občinstvu s trikratno predstavo «Malega Parižana». Velika dvorana Trgovskega doma je bila pri vseh treh predstavah polna vdeležencev iz Gorice in iz goriške eklice. Vsi igralci so vzorno igrali svojo vlogo. Dovršeno je igral vlogo francoskega maršala g. Kos. Zelo je ugajal občinstvu «Mali Parižan» g. Bratuž. Tudi zdravnik g. Petrovič je lepo vplival s svojo vstrajnostjo in dobrohotnostjo na občinstvo. Lahko trdimo da je bila prireditev «Malega Parižana» po vojni v Gorici ena izmed najboljših. Neverjetno je napredovala v par meserih godba pod spretnim vodstvom g. Petroviža. Mladim fantom in njihovemu vzornemu, vstrajnemu ter nesebičnemu učitelju g. Petroviču častitamo iz vsega srca. V strajajte na započeti.

Iz mestnega gledišča.

V Gorico je prišla gledališka družba, ki proizvaja drame pisatelja Sem Benelliha. V mestnem gledališču je predstavila igro «Arzigo», «Ali» in Ljubezen treh traljev. Poslednja drama je znana Slovencem iz prevoda našega pesnika Alojzija Gradnika.

Kako se je obhajal novi praznik v Gorici.

Vlada je proglašila 21. april za narodni praznik, ki naj izpodbije 1. maj. Tudi v Gorici se je proslavljal 21. april. Trgovine so bile zaprte, razen so visele trobojnica. Na mestnih židovih so bili nalepljeni proglaši magistrata, bivših bojevnikov in fašistov. Magistrat pravi v proglašu: Naše mesto je bilo skozi stoletja in stoletja na tej skrajni meji Italije in je videlo, kako se je Sovražna sila zaganjala zaman v rimsko močnost, zato naj mesto v spominu na to preteklost tembolj utrdi svojo večno ljubezen. Fašisti poudarjajo v svojem proglašu, da se je italijanski narod zavedel svoje plenitosti in našel pot k zmagovalnemu vstajenju. Zato «praznemo Rojstvo (Ustanovitev) Rima kot verski obred našega plemena.

Zivel večni Rim!

Zivila slavna Italija!

Kdo se hoče učiti latinsko?

V našem mestu se otvoril 23. t. m. tečaj za latinski jezik, namenjen učiteljem - iz Gorice. Podučeval bo

profesor Pocar, in sicer v ljudski šoli ulice Leopoldi.

Odvetnik Pisenti

in politični fašistovski komisar v Furlaniji je na kongresu fašistov v Vidmu razspravljal tudi o tisku.

Med drugim je izjavil: Med tujerodci širi besedo domovine in fašizma tednik «Nova doba», katere urednik je prijatelj (amico) Bandelli.

Državni vpokojenci

bodo zborovali dne 29. aprila ob 10 uri v Gorici, Via Carducci št. 12. I. nadstr.

Izpred sodišča. Začetkom oktobra 1922 je Boles Ivan, bivši predsednik L. stavb. zadruge v Števerjanu, dvignil pri dveh goriških bankah na račem zadruge 18.000 lir in pobegnil v Jugoslavijo, kjer je bil aretiran in izročen takajšnjim varnostnim oblastom. Dne 16. t. m. se je za svoj čin zagovarjal pred tukajšnjo zborno sodnijo. Mož trdi, da je bil onega dne ob povratku v Števerjan v Grojni napaden od štirih neznanih zlikovcev, ki so ga s samokresi v roki prisili, da jim je izročil ves znesek, brez katerega se ni hotel vrniti več domov. Njegov zagovor ni prepričal sodnikov. Obsojen je bil na 1 leto 2 meseca težke ječe in pridržan v tukajšnjih zaporih.

SV. LUCIJA.

Klub deževnemu vremenu je v nedeljo dne 15. t. m. vladalo pri Sv. Luciji zadovoljnost in veselje. Obiskali so nas »palčki«. Splošno slovensko žensko društvo iz Gorice je pod vodstvom predsednice ge. Milice Dr. Medveščekove uprizorilo dvakrat Ribičeve spevoigro »Lucije in iz oklice, pri popoldanski predstavi se je udeležila šolska mladež s šolskimi voditelji iz Sv. Lucije iz oklice, pri popoldanski predstavi pa so prostorno dvorano napolnili odrastli. Prišli so polnostilno tudi gojenci tolminskega učiteljišča in meščanske šole z g. nadzornikom in 5 profesorji. Strokovna skupina oceno so itak prinesli listi že o prilikih uprizoritve v Gorici. Predstava pri Sv. Luciji ni ničemur zavstajala ter je v naših sрcih poživljala ljubezen do ljubeznicice.

Srčna hvala prirediteljem, orkestru, palčkom in vilam!

Gospodarstvo.**Valuta.**

Na tržaški borzi si dobil dne 21. aprila za 100 dinarjev 20.50 lir do 21 lir; za 100 avstr. krov 2.8 cent. do 3 cent.; za 1 amerikanski dolar 20.02 lir do 20.12 lir; za 1 pfund šterling 93.50 do 93.90 lir.

Trg sv. Jurija v Vidmu.

Pripeljali so na trg 6 volov, prodali 2 po lir 2300 do 2800; krav je bilo na trgu 116, prodanih 72 po lir 1400 do 3950; jenic je bilo 55, prodanih 21 po lir 1900 do 2500. Na živo težo se ni prodal noben vol; krave so se oddale za 100 kg. žive teže lir 470 do 480, teža 100 kg. žive teže lir 500 do 530.

Konj je bilo na trgu 103, prodanih 56 po 750 do 3600 lir; mul 61, prodanih 26 po 500 do 1350; oslov 23, prodanih 7 po 200 do 500 lir.

Prešičev je bilo na trgu največ in sicer 175 glav, prodali so jih 57 po 120 do 290 lir; prešičev za odgojo je bilo 69, prodanih 28 po 325 do 480.

Ovc je bilo na trgu 14, prodanih 9 po 110 do 160 lir, koz so pripeljali 4, prodali so tri po 30 do 45 lir.

PROSVETNA ZVEZA.

Na čolnič, druga številka izide tekom tega tedna. Naročniki naj pohite z naročnino. Društva, ki plačajo in skupno naroče 12 izvodov, dobe en izvod brezplačno.

Prosvetni tečaj priredi Prosvetna Zveza dne 29. aprila v Črničah. Okoliška društva so vabljena!

Vaditeljski telovadni zbor se bo vršil o binkoštih v Sv. Križu. Natanko poroča o njem »Načolnič.«

Okrožja naj takoj po ohrožnih sejah pošljejo zapisnik Zvezi.

Tiskovine za društveno poslovanje naročite pri tajništvu!

Iz Kmetsko delavske-zvezze.

Na zborovanju K. D. Z. v Gorici in na tozadevnem sestanku, ki se je vršil po velikem shodu vinorejcov v Dornbergu na velikonočni pondeljek, se je sklenilo, da nai se skliče čimprej zborovanje vinorejskih zadrug. Sklicanje sestanka se je povrilo tajniku K. D. Z. drju Bitežniku in inženirju Rustji.

Na sestanku naj bi se določil: 1.) načrt za organizacijo goriških vinorejcov; 2.) načrt za razprodajo domačega vinskega pridelka.

Določeni sestanek se bo vršil v četek, dne 26. aprila 1923 ob 9. uri dopoldne v prostorih »pri Zlatem Jelenu.« I. nadstropje.

Vabila so se razposlala vsem vinorejskim zadrugam in nekaterim hranilnicam in posojilnicam, ki se pečajo z vinsko kupčijo.

Potrebna je največja točnost.

Tajništvo K. D. Z. v Gorici.

Gradišče nad Prvačino. Gradiška »Omladina« priredi v nedeljo dne 29. t. m. ob 3. uri pop. na dvorišču g. Saksida vrtno veselico z bogatim vsporodom, pri katerem sodelujejo tudi razna pevska društva. Predstavljalata se bo zanimiva F. S. Finanžgarjeva igra »Divji Lovec«. Osobje je dobro izučeno in bo nudilo občinstvu lep in zanimiv užitek. Dokaz naj bo ta, da hoče mladina resno delovati za kulturno izobrazbo. Zato ne zamudite te lepe prilike, in prihitite v nedeljo vsi na Gradišče!

Listnica uredniševa.

Radi obilnega gradiva smo, morali odložiti mnogo depisov iz dežele. Potrpite in oprostite. Vsi pridejo na vrsto.

DAROVI.

Za Slovensko sirotišče: Zadruga vojnih oškodovancev v Štandrežu 200 L. po n. župan Karel Prinčič 10 L. Hranilnica in posojilnica v Štverjanu 50 L. sl. županstvo Štverjan 50 L.

Ob pogrebu Antonije Jelerčič v Trstu nabral Franc Brajdis mesto vencev 43 L.

Od naših vrlih gospodinj

je odvisno, da se pri nas uporablja domač izdelek, kater se »Pekačec«. So najcenejše ker se zelo nakuhajo.

PREKLIC*

Podpisani preklicujem tem potom vse obrekovanje izgovorjeno zoper čast gospodične Ivanke Lokar v Lokavcu dne 2. IV. t. l.

Venturini Josip Visco.

*) Začlanke pod tem naslovom je uredništvo odgovorno le toliko, kolikor zahteva tiskovni zakon.

Rabljeni sodi 35-50 litrov so na prodaj po 18 Lir, Piazza S. Antonio 7 - Gorica.

Tovarna za likerje išče poštenega in dobro izvežbanega Slovence-Goričana, kot agenta. Trg Sv. Antona 7. - Gorica.

IZKUŠEN CIVILNI GEOMETER

DOMENICO ROCCO

bivši geometri I. reda na zemljiški knjigi - Gorica, Corso Vitt. Em. 34.

MED. UNIV.

dr. Rado Sfiligoj
se je preselil
v Via Mameii (Via Scuole) št. 8

tik stare gimnazije
ter ordinuje za kirurgijo,
porodništvo in ženske bolezni
od 9-11 in 2-3.

Ivan Cotič
kamnoseški mojster

SOVODNJE pri GORICI

se priporoča cenj. občinstvu za izdelavo nagrobnih spomenikov in drugih v to stroko spadajočih del.

Odvetnik

Dr. Viktor Devetak
je otvoril svojo pisarno
v Tolminu

VABILO

na redni občni zbor »Kmečke Hranilnice in Posojilnice, r. z. z. n. za. na Libušnjem, ki se bo vršil dne 10. maja t. l. v kapelji takoj po blagoslovu.

Dnevni red: 1.) Poročilo načelstva in nadzorstva; 2.) Potrjenje računa kuge shlepa; 3.) Prečitanje revizij skega poročila; 4.) Volitev načelstva in nadzorstva; 5.) Slučaj nosti.

Opomba. Ako bi občni zbor ne bi shlepčen, se vrši uro pozneje v istih prostorih občni zbor pri vsakem številu članov.

Slavno urednistvo je vljudno na prošeno, da bi brezplačno objavilo naslednje naznani.

Vsem znancem, prijateljem, cenj. gospem, gospodičnam in gospodom koji so dne 17. t. m. spremljali k zadnjemu počitku našega preljubega sina in brata

FRANCA,

kakor tudi vsem dobrotnikom, koji so ga v dolgotrajni mučni bolezni obiskovali in tolažili; darovalcem krosnih vencev in šopkov izreka najsrenejše zahvalo.

Žalujoča družina Polenčič.

ZAHVALA

Iskreno se zahvaljujemo vsem sorodnikom, znancem in prijateljem, ki so spremljali k zadnjemu počitku našega ljubljenega

Edvarda-Josipa Sfiligoj,

kateri je po dolgi in mučni vsled vojnih naporov si nakopičen bolzni v nedeljo dne 15. aprila previden z vsemi tolažili sv. Cerkve v 55. letu svoje starosti v Gospodu zaspal. Zahvaljujemo se tudi vsem onim, ki so pokojnika tolažili za časa njegove bolezni. Posebno zahvala dolgujemo pa velecenjenemu zdravniku gospodu Dr. Francetu Jakončič, kateri je pokojnika z neutrudljivo pozrtvalnostjo skozi več mesecov zdravil ter mu z vsemi pripomočki olajševal bolečine.

Gorica, dne 18. aprila 1923.

Zahlujoči ostali:

Anton in Ivan, brata

Frančiška, soproga

Frančička, sestra

FELBERBAUM & ROLICH

(prej Hedžet & Koritnik)

Gorica - Corso Verdi štev. 7 - Gorica

Velika izbira moškega in ženskega sukna, raznovrstnega zefirja, perkala ter perila, velika zaloga pletenin in vezenin, kakor tudi vsakovrstnega blaga za neveste, drobnine ter vseh potreščin za krojače in šivile.

NA DROBNO !**NA DEBELO !**

Panje Alberti Žnid, nemški izdelek, še ne rabljene se proda po ugodni ceni vsled selitve.

Povprašati v gostilni »pri Zvezdi« v Gorici trg Sv. Antona 3.

«HIŠA» V LJUBLJANI, enonadstropna z več stanovanji in trgovskim lokalom se proda za Din.

500.000. Kupcu tudi stanovanje na razpolago. Ponudbe pod »Hišo«, na Aloma Company, Ljubljana.

S. H. S.

RESTAVRACIJA

PRI

„Treh Kronah“

v Gorici, Via Carducci,

ki je vsem znana po svoji vzorni postrežbi, izvrstni kuhinji in imenitnih domačih vinih, je ravnokar prejela

oni izvrstni teran,

po katerem je občinstvo že toliko krat povpraševalo.

Kmetje in meščani, sezite po plemeniti kaplji!

Lastnik: Anton Malnič